

NÉPRAJZI VERSENY
ÜNNEPEK, JELES NAPOK ÉS NÉPSZOKÁSOK
A HAGYOMÁNYOK TÜKRÉBEN

2018/2019-es tanév

1. forduló

A csapat neve: _____

Az iskola neve: _____

Szeptembertől novemberig tartottak azok az ünnepnapok, amelyek régen a gazdasági évet lezárták. Ezeken a napokon fizették ki a mezőgazdasági munkásokat, fogadtak új alkalmazottakat. Ekkor tartották a pásztorünnepeket. Ebben az időszakban szüreteltek és vidám szüreti mulatságot rendeztek. A falvak gyakran az őszi hónapokban tartották a templom emlékünnepeit, a búcsút, mely alkalmat nyújtott a vendégeskedésre. Ilyenkor megjelentek a vásárosok is, így a búcsú igazi népvünnepély volt. E jeles napok alkalmával a lányok, asszonyok felöltötték a tájegységre jellemző népviseletüket is.

A következő feladatok ezeket az eseményeket, szokásokat elevenítik fel.

1. Az őszi időszak népszokásaival kapcsolatos fogalmakat írjátok a táblázat megfelelő helyére!

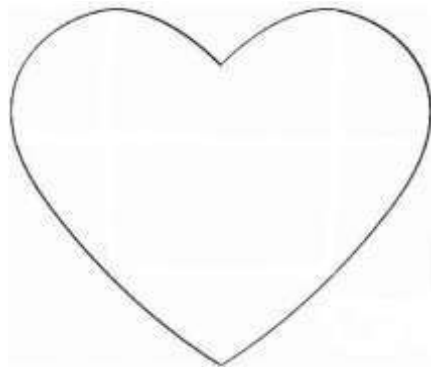
szüret, cselédfogadás, kukoricafosztás, disznótor, vásár, búcsú, vesszőzés, Katalin-bál

Hónap	A hónapban történő esemény	A hónap népi neve
Szeptember		
Október		
November		

A vásárok ünnepnek számítottak. Nem hiányozhatott a vásárokból a mézeskalácsos mester. A nála vett vásárfia mindenki számára kedves ajándéknak számított. A mézesbábos mester általában maga is méhészkedett. A viaszból, a mézből édes süteményeket, mézes italt készített. Az ütőfákba belenyomták a kalács tésztáját, majd kiütötték belőle és megsütötték. Gyakran feliratokkal is díszítették a bábokat.

2. Tervezzetek meg egy szív formájú ütőfát, írjátok rá egyikőtök nevének betűjelét!

Mire kell ügyelni az írásnál?

3. Párosítsátok a neveket és eseményeket, fogalmakat!

Név

1. Márton
2. Erzsébet
3. Júdás
4. Mihály
5. Mária
6. Dömötör
7. Katalin

Esemény, fogalom

- férjjósló nap
fecskehajtó kisasszony
rózsacsoda
pásztorok védőszentje
megforr az újbor
vásárnap
kisfarsang kezdete

4. Melyik a kakukktojás? Húzzátok alá!

- A/ kármentő, daráló, töltő, puttony, prés, hordó
- B/ András, Mihály, Erzsébet, Rita, Márton, Teréz
- C/ forgóskomédia, lacikonyha, sokadalom, vásárfia, tükrös szív, kacor
- D/ juh, nyúl, tyúk, kecske, ló, liba
- E/ aratás, kukoricafosztás, szüret, fonás, disznóvágás,

A juhászok legfontosabb feladata az állatok őrzése, terelése, legeltetése volt. A pásztorok különösen értettek a fafaragáshoz. Egyik fő munkaeszközüket, a pásztorbotot is maguk készítették. A bot jó szolgálatot tett a munka során az állatok kifogásában, és a védekezésben is szerepe volt. A botok faragásai között gyakori a kos, a kígyó, szarvas, valamint a növényi motívum. Különleges díszítési mód volt a spanyolozás. Ez úgy készült, hogy a bekarcolt mintába színezett, meleg viaszt simítottak a bicskájukkal. Az állatok nyakába csengőt, kolompot tettek.

5. Ismertek mesét vagy népdalt, melyben juhász szerepel? Írjátok le a címüket és a szerző vagy mesegyűjtő nevét!

.....

.....

.....

Milyen hangszeren játszik a mesebeli juhász?

Tudtok olyan népdalt, szólást, melyekben csengőről, kolompról van szó? Egy- egy példát írjatok le!

.....
.....

Milyen tárgyak tartoznak a pásztorok felszereléséi közé?

.....
.....
.....

6. Írjátok a kép alá, hogy milyen eseményt ábrázolnak! Válasszatok ki egyet közülük és írjatok róla 4-5 mondatot!

.....

.....

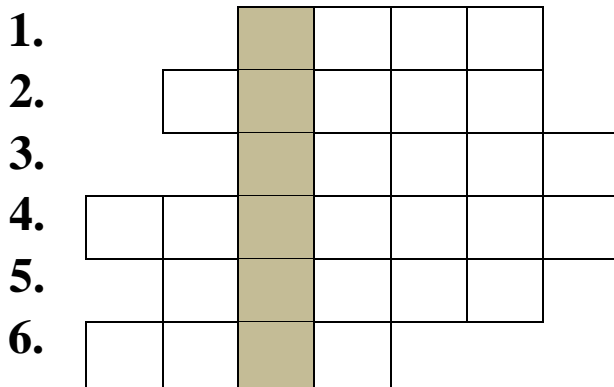

.....

.....

7. Fejtsétek meg a rejtvényt, majd rajzoljátok le a megfejtést!

1. A szüreti felvonulás egyik szereplője.
2. Szőlőmetsző kés.
3. Hordókat, kádakat, dézsákat készítő mester.
4. Kör alakú levél- és/vagy virágfüzér.
5. Rácsszerű, kúszónövénnyel befuttatott építmény
6. Szőlő kisajtolt, még nem erjedő, édes leve.

Megfejtés:

8. Pótoljátok a szövegből a hiányzó szavakat!

Székesfehérvár felsővárosi részén hagyományőrző emberek éltek, akik megőrizték viseletüket. A parasztasszony alatt több réteg lapult. Ez volt a jellegzetes felsővárosi.....

Részei:(vastag anyag) ,szoknya (olyan, mint a lepedő anyaga), a csipkés alsószoknya, ruha kikeményítve, majd felsőszoknya.

Ennek a bizonyos ropognia kellett, ha letérdelt, lehajolt a lány a templomban. A blúz neve volt. A magas nyakúak voltak, lehettek színesek, kockásak, csíkosak.

A hétköznapi hordták (védték az alsó ruházatot vele).

A színe fekete volt, mely selyemből készült.

Sokan hordtak „.....”, rövid ujjú, kötött, derékig érő mellényt. A mellényre ezüstgombokat is varrhattak. Ha hűvösebbre fordult az idő, (kabátot) öltöttek és kendőt. Az asszonyok a fejükön menyecske kendőt viseltek, ez jól ki volt keményítve. A menyecskek lábát húsz gombos ékesítette, a férfiak lábán csizma volt. Vasárnap különös gonddal tisztálkodtak, borotválkoztak, haját vágták, fekete színű ruhába bújtak, így mentek a templomba.

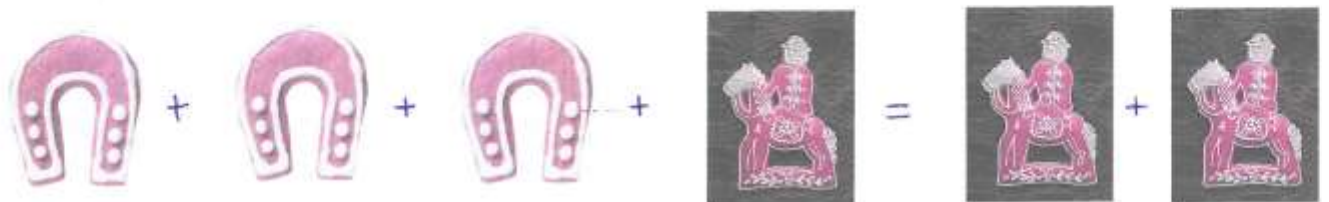
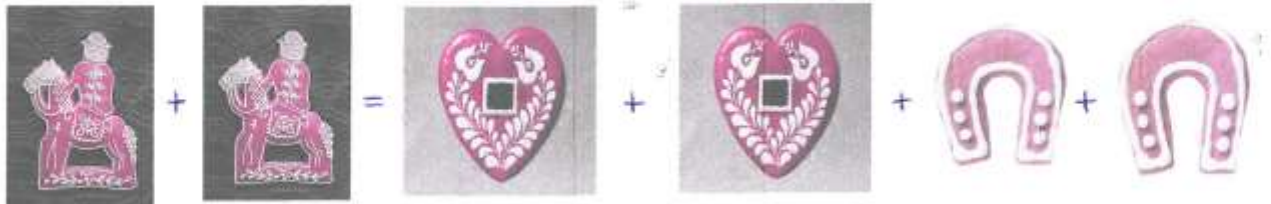
9.

Hány patkó ér egy huszárt?

Hány szív ér egy huszárt?

Hány forintba kerül egy patkó, ha egy szív 1200 Forint?

Hány forintba kerül egy huszár, ha egy patkó 650 Forint?

Kedves Versenyzők!

**A megoldott feladatlapokat 2018. november 30-ig kérjük a
doku04@gmail.com vagy vadalma6@gmail.com e-mail címre elküldeni!
Eredményes munkát, hasznos időtöltést kívánunk!**

A szervezők